

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Снежана Атанасова Попова, преподавател във Факултета по педагогика на Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен '**доктор**' по: област на висше образование 1.Педагогически науки професионално направление 1.2.Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика – Теория на възпитанието)

Автор:

Румяна Александрова Георгиева-Илиева

Тема:

Формиране на личностен опит чрез преживяване - вариативни приложни стратегии в дейността на съвременния педагог

Научен ръководител:

Доц. д-р Владислав Господинов – Софийски университет „Св. Климент Охридски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РД-38-184 от 31.03.2025г. на Ректора на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „*Формиране на личностен опит чрез преживяване - вариативни приложни стратегии в дейността на съвременния педагог*“ за придобиване на образователната и научна степен 'доктор' в област на висше образование 1.Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика – Теория на възпитанието).

Автор на дисертационния труд е Румяна Александрова Георгиева-Илиева – докторант в редовна форма на обучение към катедра „Теория на възпитанието“, с научен ръководител доц. д-р Владислав Господинов – Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

Докторантът е представил необходимите документи, свързани с процедурата за защита на дисертационния труд. Приложени са:

- дисертационен труд на тема: „Формиране на личностен опит чрез преживяване - вариативни приложни стратегии в дейността на съвременния педагог“, който се състои от 276 страници, от които 221 страници основен текст, 7 страници библиография (включваща 80 литературни източници, от които 65 на кирилица, 8 на латиница и 7 интернет ресурса) и 48 страници приложения;
- автореферат на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен 'доктор';
- автобиография;
- справка за съответствие с минималните национални изисквания за ОНС 'доктор';
- декларация за оригиналност на дисертационния труд.

Кандидатът за образователната и научна степен 'доктор' Румяна Георгиева-Илиева завършва Немска езикова гимназия “Карл Либкнехт” гр. София през 1992 година. През 1997 година придобива ОКС Магистър, специалност „Българска филология”, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, а през 2000 година се преквалифицира в специалност „Немска филология”, Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Румяна Георгиева-Илиева специализира Екскурзоводство с немски език към Балкан турист през 2004 година. През 2018 година се специализира като Инструктор сред природата / Outdoor Educator /към Института по преживелищна

педагогика към CVJM / Касел /Германия.

От 2022 година е докторант към катедра „Теория на възпитанието“ към Факултета по педагогика в СУ „Св. Климент Охридски“.

Кариерното развитие на започва от 2006 година в Номадия ООД /до 2024г./ като организатор пътувания и инструктор сред природата. От 2019 година и понастоящем е учител по немски език в Увекинд ООД и Председател – доброволец в Сдружение „Център за учене чрез преживяване“.

2. Актуалност на тематиката

Дисертационният труд е фокусиран върху изследване на актуален и значим проблем. Актуалността се определя от обстоятелството, че конкретните измерения на въпросът за ролята на ученето чрез опит и преживяване за стимулиране и насърчаване личностното развитие на подрастващите е недостатъчно изяснен в българската педагогическа теория и практика.

Значимостта на разработката е свързана с това, че използването на вариативни приложни стратегии в дейността на педагозите за насърчаване ученето чрез опит и преживяване и за използване на възпитателния потенциал на педагогическите взаимодействия съдейства за повишаване ефективността на учебно-възпитателния процес.

Именно поради това представеното дисертационно изследване представлява принос в педагогическата теория и практика, тъй като предлага за обсъждане значимостта на ученето чрез опит и преживяване за цялостното личностно развитие на подрастващите.

Темата е дисертабилна и представя своеобразен поглед върху въпроса за ролята на педагогическото преживяване в учебно-възпитателния процес.

3. Познаване на проблема

Кандидатът за образователна и научна степен ‘доктор’ Румяна Александрова Георгиева-Илиева демонстрира: 1) познаване на конкретните практически измерения на състоянието на проблема в съвременното българско общество; 2) научна информираност за начина, по който визираният проблем е разработен в научната литература.

4. Методика на изследването

Дисертационният труд има ясна парадигмална определеност. Основните параметри на изследването (обект, предмет, цел, хипотеза и изследователски задачи) са формулирани прецизно и свидетелстват за достатъчно високо ниво на научно-изследователска компетентност на докторанта и изразено личностно отношение към разглежданата проблематика.

Използваната методика на изследване съответства на поставените изследователски задачи.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Представеният за рецензиране дисертационен труд е структуриран в три глави и съответните параграфи и подпараграфи към тях. Дисертационният труд съдържа още въведение, заключение, приноси, библиография и приложения. Общият обем на дисертационния труд е 276 страници, от които 221 страници основен текст, 7 страници библиография (включваща 80 литературни източници, от които 65 на кирилица, 8 на латиница и 7 интернет ресурса) и 48 страници приложения.

Структурата на дисертационния труд е логически свързана с темата и дава възможност да се открият по-осезателно научните и научно-приложните аспекти на изследването. Така използваната структура на дисертационния труд допринася за последователното и научно обоснованото интерпретиране на проблема за възможностите на ученето чрез опит и преживяване за стимулиране и насърчаване на личностното развитие на подрастващите, както и за неговото практическо приложение в педагогическата практика в новите реалности.

Във въведението Румяна Георгиева-Илиева обосновава актуалността на темата и подчертава, че основната цел на дисертационното изследване е насочена към разкриване на същността, особеностите и ролята на педагогическото преживяване в контекста на формирането на личността чрез използване на вариативни приложни стратегии в дейността на педагозите. Прави приятно впечатление силната личностна позиция на докторанта и емоционалната въвличеност в проблематиката.

Въведението успешно изпълнява своето предназначение в съдържанието на дисертационния труд – да докаже, че избраната тема заслужава конкретния изследователски фокус, да очертае основните нерешени аспекти на проблема, както и да установи отправните точки за провеждането на емпиричното проучване.

В първа глава на дисертационния труд се анализират теоретичните аспекти на преживяването в контекста на педагогическите взаимодействия. Прави приятно впечатление стремежът на докторанта да прецизира и уточни понятийно-терминологичния апарат, който използва в разработването на дисертационната тема. Въвежда се понятието “преживелищна педагогика” и се очертават неговите основни параметри.

В тази част на дисертационния труд се представят и някои основни за докторанта предизвикателства при реализацията на педагогическите взаимодействия в новите реалности на съвременното българско общество.

Вниманието на докторанта се фокусира върху връзката между понятията “рефлексия” и “устойчивост”; между педагогическото общуване и микроклиматът; емоционалната интелигентност и социалната компетентност; гражданското образование и проактивността и пр.

В първа глава на дисертационния труд Румяна Георгиева-Илиева въвежда понятието City Bound или учене чрез преживяване в града, което представлява основен компонент в осъществяването от нея емпирично изследване.

Прави се интересен исторически преглед на теоретичните и практическите измерения на ученето чрез опит и преживяване (Преживелищната педагогика в Германия и Щрихи към ученето чрез преживяване в България).

Втора глава на дисертационния труд представя дизайна на практико-приложното изследване. Ясно са формулирани целта, задачите и хипотезата на изследването. Подбрани са подходящи методи за обективизиране на съответната научна информация и данни. Прави се задълбочен и научно обоснован анализ на резултатите от емпиричното изследване.

Резултатите от емпиричното изследване са представени много прецизно и коректно от докторанта. Използвани са 37 фигури и 4 таблици, които придават яснота и точност в изложението.

Научният анализ на получените емпирични данни е на високо професионално равнище и отразява основните компоненти на изследвания проблем. Направените изводи и обобщения са релевантни на предложените анализи. Конкретните теоретически аспекти на изследването и практическите изводи придават цялостност и завършеност на изследването, което има теоретико-приложен характер.

В трета глава на дисертационния труд се представя модел за интегриране на възпитанието и ученето чрез опит и преживяване в дейността на съвременния педагог. Тази част от дисертационния труд е в най-малък обем - от 21 страници. Отдиференцирани и анализирани са някои от основните причини за отказ от прилагане на модела в педагогическата практика. Предложеният от докторанта модел има множество вариативни проекции, които могат да бъдат мултиплицирани, надградени и адаптирани спрямо нуждите на конкретната възрастова група ученици.

На страници 2 и 197 от дисертационния труд има техническа грешка при изписването на трета глава: “Модел да интегриране...”, вместо “Модел за интегриране.....”.

Изложението ненужно се утежнява с представяне на някои от оригиналните текстове на цитираните автори - такива се съдържат в целия дисертационен труд (стр. 16, 17, 18, 24, 25, 27, 29, 30, 37 и пр.).

Представените технически несъответствия не умаловажават достойнствата на предложения за рецензиране дисертационен труд.

Като цяло, в съдържателно отношение отделните аспекти на дисертационната тема са разработени от автора компетентно, задълбочено и детайлно. В разработването на дисертационния труд Румяна Георгиева-Илиева проявява научна компетентност, задълбоченост и прецизност, критичност, практически усет и съобразяване с новите тенденции в педагогическата теория и практика.

Обобщено, бих искала да подчертая, че изследователският процес е осъществен цялостно, което проличава особено убедително в постигнатото единство – между поставените изследователски задачи и структурата на дисертационния труд; между формулираните критерии за оценка на резултатите и последователността при описанието и анализиранието на обработените емпирични данни; между формулираните хипотеза и изследователски задачи, и спецификата на проведеното емпирично проучване.

Приносите на дисертационния труд са от научно-приложен характер:

- *Направено е обстойно изследване на съвременните научни и практико-приложни теории, свързани с ученето чрез опит и преживяване;*
- *Конструиран е модел за интегриране на възпитанието и ученето чрез опит и преживяване в дейността на съвременния педагог;*
- *Проведено е оригинално емпирично проучване с използване на образователна игра на тема пътна безопасност за две отделни възрастови групи като приложна стратегия в дейността на съвременния педагог, която съдържа в себе си възможности за вариативност и възпитателни ефекти за стимулиране и насърчаване личностното развитие на подрастващите.*

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

По тематиката на дисертацията Румяна Александрова Георгиева-Илиева представя 3 самостоятелни публикации, издадени през 2023 и 2024 година. Две от публикациите (2023г.) са в списание “Българска наука” и една (2024г.) в списание “Механика. Транспорт. Комуникации”.

Тематиката на научните разработки е свързана с дисертационния труд.

7. Автореферат

Авторефератът отразява пълно и точно съдържанието, основните резултати и научните приноси на дисертационния труд.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Убедено препоръчвам на автора да предложи дисертационния труд за отпечатване, за да може резултатите от извършената сериозна научно-изследователска дейност да станат известни за широк кръг от специалисти.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Правилника на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Румяна Александрова Георгиева-Илиева **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по Теория на възпитанието и дидактика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’* на Румяна Александрова Георгиева-Илиева в област на висше образование: 1.Педагогически науки, професионално направление 1.2.Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика – Теория на възпитанието).

27.05.2025г.

Изготвил становището: .....

(доц. д-р Снежана Попова)